

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av utlänningslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att utlänningslagen ändras så att till den fogas bestämmelser om användningen av DNA-analyser när det gäller sådana uppehållstillståndsärenden där tillståndet söks på grund av familjeband. Utlänningsverket kan hänvisa parterna till en DNA-analys, om den utredning om familjebanden som annars finns att tillgå inte kan

anses tillräcklig. Det föreslås att kostnaderna för DNA-analyser skall täckas med statliga medel. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2000 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2000.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Många av de utläningar som under det senaste decenniet och i synnerhet under 1990-talet har anlänt till Finland som asylsökanden och kvotflyktingar kommer från sådana länder som t.ex. på grund av inbördeskrig eller motsvarande konflikter eller statliga åtgärder inte har något tillförlitligt befolkningsregister eller motsvarande material, och därför är det inte möjligt att få tillgång till tillförlitliga handlingar med personuppgifter (bl.a. identitetsbevis, födelseattester, äktenskapsintyg och dödsattester). Ett sådant land är t.ex. Somalia, varifrån det har kommit ett med tanke på förhållandena i vårt land relativt stort antal asylsökanden.

Enligt 17 § 1 mom. lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) skall myndigheten se till att ärendena utreds. Enligt 17 § 2 mom. skall parten vid behov framlägga en utredning om grunderna för sitt yrkande.

När en utläning ansöker om uppehållstillstånd på grund av att en familjemedlem till honom eller henne är bosatt i Finland, skall han eller hon förete en tillräcklig utredning om familjebanden. Om han eller hon inte kan bevisa familjebandet med hjälp av handlingar, kan ärendet utredas genom att familjemedlemmarna hörs personligen.

År 1994 träffade den dåvarande utlänningscentralen vid inrikesministeriet ett avgörande gällande utredningsförfarandet. Enligt detta avgörande gör en tjänsteman från utlänningscentralen tjänsteresor för att intervjua de familjemedlemmar till somaliska medborgare som vistas utomlands och ansöker om uppehållstillstånd, innan det utlåtande som behövs för beslutet om uppehållstillstånd ges. Utlänningsverket följer alltså denna praxis. År 1998 gjordes intervjuer utomlands även av polisen. Största delen av familjemedlemmarna till de somaliska medborgare som vistas i Finland finns i Kenya och Etiopien. Antalet ansökningar uppgår till flera hundratal om året.

Det förfarande som beskrivs ovan beror på att de somaliska medborgarna inte har kunnat förete tillräckliga utredningar om sin identitet och sina släktskapsförhållanden och att utrikesministeriet har ansett att det inte har de resurser och den sakkunskap som behövs för att sköta denna uppgift. Dessutom har det framkommit flera fall där identiteten och familjebanden för sådana personer som på basis av sina egna uppgifter om familjebanden fått uppehållstillstånd i Finland har konstaterats antingen på basis av nya uppgifter av dem själva eller annars vara en helt annan än vad som först hade

uppgets.

Under de senaste åren har största delen av de beslut om uppehållstillstånd som fattats på basis av intervjuer som i Finland gjorts av polisen och på finska beskickningar av utlänningsverket, polisen eller beskickningen till största delen inneburit ett avslag. De som inte har varit nöjda med besluten har lämnat in nya ansökningar där de bestrider de grunder för utlänningsverkets beslut som antagits på basis av intervjuerna och lett till avslag. Därför beslöt utlänningsverket och social- och hälsovårdsministeriets flyktingbyrå (numera arbetsministeriets migrationsavdelning) att tillsammans genomföra ett projekt gällande DNA-analyser under 1996-1997. Erfarenheterna av projektet är positiva. Med hjälp av DNA-analyser kan man på ett entydigt sätt konstatera om släktskap föreligger eller inte. Största delen av dem som testades visade sig vara släktingar. Av de 354 personer som kallades till DNA-analys uteblev emellertid 200. De angav olika orsaker till frånvaron.

Till en sådan DNA-analys som avses i denna proposition hör för det första tagning av det prov som behövs för ett DNA-test och för det andra ett DNA-test som består av typbestämning av DNA och det utlåtande som ges på basis av den.

Utlänningsverket anser att det med tanke på intervjuerna finns ett behov av placera tjänstemännen på beskickningen för en längre tid än korta tjänsteresor. Utrikesministeriet har betonat att beskickningarna inte har tillräckligt med yrkeskunlig personal för att kunna utreda ansökningsärendena så detaljerat som utlänningsverket anser nödvändigt. Frågan om hur intervjuerna skall ordnas på finska beskickningar utomlands bör avgöras av utrikesministeriet och inrikesministeriet. Hur intervjuerna ordnas är på ett väsentligt sätt förknippat med det praktiska utförandet av DNA-analyser, eftersom det endast på basis av de utredningar som framkommer vid intervjuerna är möjligt att avgöra om en DNA-analys är nödvändig.

Enligt statsrådets principbeslut av den 16 oktober 1997 som blev regeringens invandrar- och flyktingpolitiska program skall man vid utredning av släktskapsförhållanden i första hand eftersträva bevis i form av handlingar och vid behov ordna intervjuer. Om bevisen i form av handlingar och intervjuerna inte är tillräckliga, har sökanden möjlighet att undergå en frivillig DNA-analys. I

statsrådets principbeslut tas inte ställning till vem som skall stå för kostnaderna för DNA-analyserna. Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer skall sökanden själv stå för kostnaderna för ansökningsförfarandet, inklusive kostnaderna för olika utredningar. Staten bidrar inte till kostnaderna, om det inte undantagsvis har bestämts något annat.

Aven i andra länder har man vid behandlingen av ansökningar om uppehållstillstånd fått erfaras de problem som beskrivs i första stycket, då inga handlingar som skulle bevisa släktskapsförhållandet finns tillgängliga.

I Danmark användes DNA-analyser först enbart för att utreda släktskap bland somaliska medborgare, men senare beslöts att DNA-analyser skulle tas i allmänt bruk. Bestämmelser om detta finns i 40 c § i Danmarks utlänningslag. Enligt detta lagrum kan Udländingestyrelsen kräva att sökanden och den person som sökanden uppgett som familjemedlem skall undergå en DNA-analys för att familjebanden skall kunna utredas, om det inte finns andra bevis på familjebanden. Om parten inte går med på en DNA-analys, kan den omständigheten påverka avgörandet negativt.

I Danmark betalas DNA-analyserna av Udländingestyrelsen. Om testet dock visar att parterna har lämnat oriktiga uppgifter i ansökan, kan de krävas på ett belopp som motsvarar kostnaderna för testet. DNA-analyser används vid sidan av intervjuer för att utreda familjeband. År 1997 krävde Udländingestyrelsen DNA-analyser av medborgare från 14 olika länder. Utomlands tas proven på danska beskickningar. Kostnaden för att testa en människa har uppskattats till 7 000 danska kronor (ca 5 600 mk).

I Sverige och Norge använder man inte DNA-analys för att utreda familjeband.

I Storbritannien kan DNA-analyser användas i sådana fall där familjebandet för ett barn som ansöker om uppehållstillstånd inte anses klarlagt. Möjlighet att frivilligt undergå en DNA-analys som betalas med statliga medel erbjuds utlännningar under 18 år som för första gången ansöker om uppehållstillstånd för att bosätta sig permanent i landet. Sökanden med andra avsikter eller sökanden som fyllt 18 år kan låta ta testet på egen bekostnad. Även då skall samma tillförlitlighetsstandarder iakttas som när sådana test som bekostas av en offentlig instans utförs.

I Tyskland kan sökanden bevisa familjebanden med hjälp av en DNA-analys. För

kostnaderna svarar sökanden. På den tyska beskickningen i Ankara har migrationsmyndigheterna försöksvis låtit ta DNA-prov.

I Nederländerna använder myndigheterna inte DNA-analyser. Sökanden kan bevisa familjebanden på det sätt som han eller hon föredrar, t.ex. med hjälp av resultatet av en DNA-analys.

På basis av praktiska erfarenheter är det uppenbart att parternas egna uppgifter inte alltid kan anses som tillräckliga bevis på familjeband i sådana fall där parterna av godtagbara skäl inte kan uppvisa tillförlitliga bevis i form av handlingar. Dessutom är det inte heller alltid möjligt att få fram en tillräcklig utredning om familjebanden genom att intervjua familjemedlemmarna i Finland och utomlands och sedan jämföra berättelserna. Särskilt problematiska är sådana fall där parterna är små barn eller personer som t.ex. på grund av inbördeskrig varit länge åtskilda eller sådana fall där de uppgifter som getts i olika skeden av behandlingen är motstridiga.

Den nuvarande situationen är svår i synnerhet med tanke på de många minderåriga som anlant ensamma, eftersom de på grund av sin unga ålder inte kan ge tillräckliga bevis på familjebanden vid en intervju. Att inte ha sina föräldrar och syskon i närheten kan för många leda till sociala problem. Å andra sidan är det med tanke på barnets intressen nödvändigt att barnet återförenas med sina riktiga föräldrar genom familjeåterföringsförandet.

När uppehållstillstånd söks på grund av äktenskap, finns det inga alternativ till intervjuer. I många sådana fall består familjen utöver av maken dessutom av barn. För barnens del kan DNA-analyser visa sig nödvändiga.

Avsikten med propositionen är att bestämma hur DNA-analyser skall ordnas i uppehållstillståndsärenden, då uppehållstillstånd söks på grund av familjeband och tillräcklig utredning inte kan fås genom de handlingar som företes till stöd för ansökan eller genom att höra parterna. Att använda DNA-analyser är relevant vid behandlingen av anhängiga tillståndsansökningar, eftersom det på ett betydande sätt underlättar arbetet för de myndigheter som behandlar ansökningarna i sådana fall där det annars verkar omöjligt att få fram en tillräcklig utredning. Användning av DNA-analyser har stor betydelse även som förebyggande faktor, eftersom

sökandena tar möjligheten till DNA-analyser i beaktande och ogrundade ansökningar görs i mindre utsträckning än nu.

Även om det med hjälp av DNA-analyser är möjligt att så gott som entydigt påvisa biologisk släktskap, måste man dock beakta att parterna trots analysen också bör höras. Enligt utlänningslagen är familjeband ett vidare begrepp än biologisk släktskap, och uppehållstillstånd på grund av familjeband kan beviljas förutom makar även närstående som inte hör till kärnfamiljen. I vissa fall kan det, även om parterna inte är biologiskt släkt, vara fråga om familjeband som har betydelse med tanke på uppehållstillståndet. Då kan man vid behandlingen av ansökan om uppehållstillstånd tillämpa de övriga paragraferna i utlänningslagen (378/1991), t.ex. 18 c § 3 mom.

Med hjälp av DNA-analyser är det möjligt att säkerställa att uppehållstillståndet beviljas en biologisk släkting. Att bevilja uppehållstillstånd på grund av familjeband åt andra än dem som enligt bestämmelserna i utlänningslagen skall beviljas tillståndet orsakar samhället betydande kostnader.

Det är möjligt att bestämma DNA-profilen för den som undergår analys på många sätt, t.ex. genom blodprov eller prov från munslemhinnan. För mest tillförlitliga resultat rekommenderas att man som jämförelseprov tar både blodprov och prov från munslemhinnan. I första hand testas blodprovet. Blodproven är, med tanke på stora mängder prov, tekniskt sett lättare att testa och säkrare. Om ett DNA-test som gjorts på ett blodprov utesluter biologisk släktskap, görs ett nytt test på det jämförelseprov som tagits från munslemhinnan. I undantagsfall kan man avstå från att ta blodprov, t.ex. när det gäller barn som är rädda för blodprov. Då måste provet från munslemhinnan tas med synnerligen stor omsorg, och det skall tas två prov.

Det föreslås att kostnaderna för DNA-analyserna skall betalas med statliga medel. Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer borde kostnaderna betalas av sökanden. Att kostnaderna täcks med statliga medel innebär således att individen ges en ekonomisk förmån, och därför skall det finnas bestämmelser på lagnivå om frågan. Att kostnaderna för DNA-analyserna täcks med statliga medel är motiverat med tanke på både parternas rättsskydd och nationens intressen.

I 18 d § utlänningslagen finns bestämmel-

ser om förfarandet vid ansökan om uppehållstillstånd på grund av familjeband. Det föreslås att en grundläggande bestämmelse om DNA-analyser (en ny 18 e §) fogas till lagen. I enlighet med likställighetsprincipen skall förutsättningarna för DNA-analyser vara lika för alla nationaliteter. Möjlighet att ta prov för DNA-test skall finnas på alla finska beskickningar, även om upprätthållande av den praktiska beredskapen är nödvändigt endast på vissa beskickningar.

Utlänningsverket har meddelat att det för närvarande behövs DNA-analyser åtminstone när det gäller somaliska och irakiska medborgare. Testprov av sökanden utomlands bör i första hand tas åtminstone på ambassaderna i Nairobi, Addis Abeba och Ankara.

Enligt propositionen skall utlänningsverket för varje enskilt fall avgöra om parten skall beredas möjlighet att undergå en av staten bekostad DNA-analys för utredning av den biologiska släktskapen. DNA-analys är ett medel som tas till i sista hand och som blir aktuellt efter att alla andra utredningsmedel som nämns i lagen om förvaltningsförfarande har konstaterats vara otillräckliga. En DNA-analys blir aktuell, om den utredning som företetts i form av handlingar inte kan anses tillräcklig och om familjebandet inte kan anses klarlagt efter att parterna har hörts personligen.

Om utlänningsverket inte hänvisar en part till DNA-analys, kan denna ändå låta utföra en DNA-analys på egen bekostnad på samma sätt som närvarande. De test som utförs på en parts eget initiativ och egen bekostnad skall fylla samma krav på tillförlitlighet som de test som utförs på utlänningsverkets initiativ och statens bekostnad. Myndigheten skall ge den som på eget initiativ låter utföra ett test behövliga anvisningar. Utgångspunkten är att personen skall ges möjlighet att undergå testet på samma sätt som i de fall där testet görs på utlänningsverkets initiativ och statens bekostnad. Den enda skillnaden är att den som är föremål för testet står för kostnaderna för analysen (arvodet för provtagningen, kostnaderna för att sända provet samt avgiften för laboratorieundersökning och det därtill hörande utlåtandet).

DNA-analyser utförs på statens bekostnad endast i sådana fall där ansökan om uppehållstillstånd skulle avslås på basis av den i övrigt erhållna utredningen och där en DNA-analys beräknas kunna ge väsentliga

bevis gällande den biologiska släktskapen. DNA-analyser skall inte utföras om det på basis av den övriga utredningen är klart att det påstådda familjebandet inte existerar. I de fall där utlänningsverket har avslagit ansökan om uppehållstillstånd utan att bereda parten möjlighet att undergå en DNA-analys har parten rätt att söka ändring i beslutet. Länsrätten kan återförvisa ärendet för ny behandling vid utlänningsverket i sådana fall där den anser att en DNA-analys kunde ge väsentliga bevis gällande familjebanden.

För en utlänningsanalys är DNA-analysen frivillig. Därför används inga tvångsmedel när DNA-prov tas. Principen om skydd av den personliga integriteten enligt 6 § regeringsformen förutsätter att var och en som undergår testet skall ge sitt samtycke före provtagningen. Myndigheten skall på förhand ge parterna behövliga uppgifter om syftet med och karaktären av DNA-analysen och de följder och faror som är förknippade med den. Parten skall informeras om att vägran att undergå testet kan för partens del leda till avslag på ansökan, eftersom uppehållstillstånd inte kan beviljas på grund av att den övriga utredningen om familjebanden är otillräcklig. Parten skall också informeras om att det på DNA-testet baserade utlåtandet kan innehålla sådana uppgifter om den biologiska släktskapen som alla familjemedlemmar inte har känt till tidigare. Vid behov skall parten beredas möjlighet att komplettera befintliga utredningar innan han eller hon hänvisas till DNA-analys. Utlänningsverket skall utöver den information som ges i varje enskilt fall sörja för att det finns material med allmän information om DNA-analyser på sökandens eget språk. Utlänningsverket bereder tillsammans med hälso- och sjukvårdsmyndigheterna en broschyr om DNA-analyser.

Samtycket skall vara baserat på personens fria vilja, vara uttryckligt och skall när som helst kunna återtas. Det skall vara skriftligt så att det inte efteråt uppstår några tvivel gällande det. Samtycke skall för det första ges till att det prov som behövs för analysen tas på ett visst sätt (t.ex. som blodprov eller prov från munslimhinnan). För det andra ger personen sitt samtycke till att syftet med analysen är att utreda familjebandet mellan honom eller henne och en viss annan person. De uppgifter som fås i samband med analysen kan inte användas för några andra ändamål, t.ex. utredning av familjebandet

mellan personen i fråga och en tredje person, om personen i fråga inte särskilt ger sitt samtycke till det. På basis av den föreslagna lagen kan en person inte ge sitt samtycke till att de uppgifter som fås i samband med DNA-analysen används för andra ändamål än utredning av familjebanden.

När det gäller minderårigas samtycke skall bestämmelserna i 1 c § utlänningslagen tillämpas. Barnets åsikter skall beaktas enligt dess ålder och utvecklingsnivå. Enligt huvudregeln kan DNA-analysen således inte göras på ett barn som fyllt 12 år utan dettas uttryckliga samtycke. Ett barn under 12 år kan höras, om det är så utvecklat att dess synpunkter kan beaktas. Vad gäller minderåriga tillämpas de normala bestämmelser om förande av talan enligt vilka barnets vårdnadshavare eller god man också skall höras i ärendet.

Att familjebanden utreds med hjälp av DNA-analys ligger i en utlänningsintresse i de fall där ett biologiskt släktskapsförhållande existerar. Den risk som följer av att inte utreda de familjeband som uppges som grund för ansökan om uppehållstillstånd bärs i skäligen utsträckning av parterna själva. Parten skall själv överväga valet mellan en okränkbar personlig integritet och ingrepp i den personliga integriteten, då alla andra medel för att utreda det familjeband som utgör grund för hans eller hennes yrkanden har utnyttjats.

De prov som behövs för ett DNA-test tas av de familjemedlemmar som finns i Finland under den lokala polisens övervakning på institutet för rättsmedicin vid Helsingfors universitet eller på den lokala hälsovårdscentralen, som sänder proven till Folkhälsoinstitutet eller till institutet för rättsmedicin vid Helsingfors universitet för DNA-test. Utomlands kan proven tas på en beskickning av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

Provtagningen övervakas utomlands av en tjänsteman vid beskickningen eller i vissa fall av en representant för polisen eller utlänningsverket och i Finland av den lokala polisen. Övervakaren fastställer samtidigt provgivarens identitet. Vid behov kan en persons fingeravtryck tas för utredande och fastställande av identiteten i sådana fall som avses i 53 a § 1 mom. 2 punkten utlänningslagen.

Den tjänsteman som övervakar provtagningen kontrollerar att var och en som un-

dergår analys förstår vad provtagningen innebär genom att använda sig av utlänningsverkets broschyr. Därefter kontrollerar tjänstemannen att parten undertecknar en blankett för samtycke. Tjänstemannen kontrollerar också att remissblanketten är ifylld och att exemplaren kommer till rätt ställen i samband med behandlingen av ärendet.

De prov som tagits utomlands för DNA-test sänds till Finland så, att en tjänsteman vid beskickningen sänder dem direkt till Folkhälsoinstitutet eller institutet för rättsmedicin vid Helsingfors universitet. I Finland sänds proven från hälsovårdscentralen till de ovan nämnda instanserna. Utlänningsverket skall se till att de prov som tagits av medlemmar av samma familj sänds till samma forskningsanstalt.

Folkhälsoinstitutet eller institutet för rättsmedicin vid Helsingfors universitet sänder ett på DNA-testet baserat utlåtande till utlänningsverket. Vid behov bereder utlänningsverket parterna möjlighet att bli hörda med anledning av resultaten av analysen. I vissa fall kan utlåtandet innehålla sådana uppgifter om den biologiska släktskapen som alla familjemedlemmar inte känner till. Detta bör beaktas när resultatet av DNA-analysen delges parterna personligen.

En part som avsiktligt lämnat oriktiga uppgifter om släktskapsförhållandet kan åläggas att ersätta statens kostnader för analysen, om inte detta med beaktande av omständigheterna är oskäligt. Aterkrav av ett belopp motsvarande kostnaderna för analysen skall inte vara ett automatiskt förfarande i de fall där DNA-analysen utesluter familjeband, utan enligt huvudregeln förutsätts att parten döms till straff för ett brott som motsvarar rekvisitet för lämnande av oriktiga uppgifter. Ersättningsansvaret omfattar kostnaderna för de analyser som undergått av alla de personer som personen i fråga uppgett som sina familjemedlemmar.

Avsikten är att av ett prov ta uppgifter om DNA-profilen, som är en lång, komplicerad serie av bokstäver och siffror. Uppgifter om DNA-profilen behöver inte ingå i det utlåtande som lämnas till utlänningsverket. Sådana uppgifter om DNA-profilen som tagits med stöd av den lag som föreslås kan inte användas för andra ändamål än utredning av förutsättningarna för uppehållstillstånd på grund av familjeband enligt utlänningslagen. Uppgifterna får inte överlåtas till någon annan än utlänningsverket och de skall förstö-

ras efter att utlänningsverket har avgjort ärendet.

Om andra möjliga frågor gällande skydd av personuppgifter i samband med DNA-profiler bestäms utgående från allmänna bestämmelser gällande dem som utför analyser.

Det är inte nödvändigt att registrera uppgifter om DNA-profilen i utlänningsregistret. Utlänningsverket nöjer sig med uppgifter om slutsatserna av analysen, dvs. svaret på om parterna är släkt med varandra. Utlåtandet, som är sekretessbelagt, förvaras hos utlänningsverket. Uppgifter om utlåtandet kan antecknas i registret.

2. Propositionens ekonomiska verkningar och verkningar i fråga om organisation och personal

Det årliga behovet av testning gäller för närvarande ca 200 personer. Enligt beräkningar finns en fjärdedel av dem i Finland och resten utomlands.

Kostnaden för ett DNA-test kan beräknas till 2 000 mk. För att en person skall kunna beviljas uppehållstillstånd måste åtminstone två människors DNA-analyseras. Om en person som är bosatt i Finland har flera släktingar utomlands som samtidigt ansöker om uppehållstillstånd, behöver prov av den som är bosatt i Finland å andra sidan inte tas mer än en gång. Nästa år borde 400 000 mk reserveras för DNA-analyser. Det föreslås att kostnaderna för DNA-analyserna skall betalas med statliga medel för alla som hänvisas till DNA-analys oberoende av förmögenhet och inkomster. I budgetpropositionen för 2000 har 400 000 mk beaktats som tillägg till anslagen för utlänningsverket under moment 26.02.21.

Kostnaderna föranleds av arvoden för provtagning utomlands och i Finland, utgifter för att sända proven till Folkhälsoinstitutet eller institutet för rättsmedicin vid Helsingfors universitet samt av utförandet av DNA-testen på dessa instanser.

En part som avsiktligt lämnat oriktiga uppgifter om släktskapsförhållandet skall kunna åläggas att ersätta statens kostnader för testet, om inte detta med beaktande av omständigheterna är oskäligt.

I de fall där utlänningsverket inte anser att en DNA-analys är nödvändig kan parten dock låta utföra en DNA-analys på egen

bekostnad.

Med hjälp av DNA-analyser är det möjligt att hindra beviljande av uppehållstillstånd till personer som inte är biologiska släktingar. Att bevilja uppehållstillstånd på grund av familjeband åt andra än dem som enligt bestämmelserna i utlänningslagen skall beviljas tillståndet orsakar samhället betydande kostnader. Under 1992-1997 beviljades uppehållstillstånd enligt uppgift till 120 sådana personer som inte var familjemedlemmar. På grund av frågans karaktär finns det inga exakta uppgifter om fenomenets omfattning. Att börja använda DNA-analyser innebär inbesparingar på så sätt att endast riktiga familjemedlemmar kan få uppehållstillstånd i Finland på grund av familjeband. Propositionen ipverkar i någon mån på personalfrågorna. Övervakningen av provtagningen orsakar den lokala polisen och utlänningsverket i Finland och de finska beskickningarna utomlands extra arbete i någon mån jämfört med nuläget. Polisförvaltningen förorsakas kostnader såväl av organisering av provtagningen och utredning av bakgrundsuppgifter som av den faktiska övervakningen. Dessa åtgärder motsvarar den årliga arbetsinsatsen för en polis, dvs. en årlig kostnad på 250 000 mk.

3. Beredningen av propositionen

Utlåtande om propositionen har begärts av statsrådets kansli, utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriets polisavdelning och staben för gränsbevakningsväsendet, finansministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, justitiekanslersämbetet, riksdagens justitieombudsman, utlänningsombudsmannen, Folkhälsoinstitutet, institutionen för rättsmedicin vid Helsingfors universitet, länsrätten i Nyland, utlänningsverket, Kommunförbundet och Pakolaisneuvonta ry.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

5. Lagstiftningsordning

Det föreslås att lagen stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Lagrum med betydelse för propositionen är 5, 6 och 8 § regeringsformen.

Med tanke på skyddet av den personliga integriteten enligt 6 § regeringsformen är det viktigt att DNA-analyserna är helt och hållet frivilliga. En utlänning bereds möjlighet att undergå en DNA-analys, om den övriga utredningen av familjebanden inte är tillräcklig för beviljande av uppehållstillstånd och om analysen kan ge väsentliga bevis.

I enlighet med likställighetsprincipen i 5 § regeringsformen skall förutsättningarna för DNA-analyser vara lika för alla nationaliteter. Lagen stärker skyddet av likställighet enligt 5 § regeringsformen på det sättet att en part tack vare DNA-analysen kan beredas möjlighet att ge ett sådant bevis på släktskapen som motsvarar tillförlitliga bevis i form av handlingar.

I 8 § 1 mom. regeringsformen tryggas envars privatliv. Ett DNA-prov av en människa och de uppgifter som fås i samband med DNA-analysen är sådana personuppgifter som avses i personuppgiftslagen (523/1999). Om uppgifterna behandlas av en myndighet, tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet när uppgifterna överlämnas.

Eftersom det i propositionen föreslås lagstiftning som är nära knuten till grundlagen, föreslår regeringen att utlåtande om lagstiftningsordningen begärs av grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut fogas till utlänningslagen av den 22 februari 1991 (378/1991) nya 18 e och 18 f § som följer:

18 e §

Utredning av familjeband genom DNA-analys

Utlänningsverket kan ge sökanden och en familjemedlem som lagligen vistas i Finland tillfälle att bevisa den biologiska släktskapen genom en DNA-analys som betalas med statliga medel, om det inte är möjligt att på något annat sätt få tillräcklig utredning om de på biologisk släktskap baserade familjebanden och om det med hjälp av en DNA-analys är möjligt att få fram väsentliga bevis gällande familjebanden.

En part skall ges behövliga uppgifter om syftet med och karaktären av DNA-analysen och de följder och faror som är förknippade med den. En DNA-analys förutsätter att den som undersöks har gett sitt samtycke, som baserar sig på vetskap och fri vilja. De uppgifter som fås i samband med analysen kan inte användas för andra ändamål än för utredande av de familjeband som är en förutsättning för beviljande av uppehållstillstånd i de fall som individualiseras i det samtycke som har givits av den person som undersöks.

Om en part avsiktligt lämnat sådana oriktiga uppgifter om familjebanden, på basis av vilka parten och den familjemedlem som parten uppgett har hänvisats till DNA-analys, kan utlänningsverket ålägga parten att

ersätta statens kostnader för analysen, om inte detta med beaktande av omständigheterna är oskäligt.

18 f §

Utförande av DNA-analys

DNA-test utförs på Folkhälsoinstitutet eller institutionen för rättsmedicin vid Helsingfors universitet. Den som utför ett DNA-test skall utan dröjsmål till utlänningsverket sända ett utlåtande som är baserat på typbestämningen av DNA. Utlänningsverket skall, efter att ha avgjort ärendet, meddela den som utfört testet att proven och uppgifterna om DNA-profilen skall förstöras.

I Finland tas de prov som behövs för ett DNA-test på institutionen för rättsmedicin vid Helsingfors universitet eller på en hälsovårdscentral av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Proven sänds till den i 1 mom. avsedda instans som utför testet.

Utomlands tas de prov som behövs för ett DNA-test på en finsk beskickning eller i lokaler som beskickningen har ordnat av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Proven sänds till den i 1 mom. avsedda instans som utför testet.

Provtagningen övervakas och provgivarens identitet fastställs i Finland av den lokala polisen och utomlands av en tjänsteman vid

beskickningen eller vid utlänningsverket eller av polisen.

Närmare bestämmelser om utförandet av DNA-analyser utfärdas genom förordning.

Denna lag träder i kraft den

Denna lag tillämpas också på fall som blivit anhängiga före lagens ikraftträdande.

Helsingfors den 1 oktober 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Inrikesminister *Kari Häkämies*

Bilaga

Utkast

Förordning

om ändring av utlänningsförordningen

På föredragning av inrikesministern fogas till utlänningsförordningen av den 18 februari 1994 (142/1994) en ny 8 c § som följer:

8 c §

Samtyckesblanketter, remissblanketter och utlåtanden i samband med DNA-analyser

Den representant för en beskickning eller för utlänningsverket eller den polis som övervakar provtagningen utomlands och den lokala polis som övervakar provtagningen i Finland fastställer samtidigt provgivarens identitet och ser till att blanketter för samtycke och remissblanketter enligt ett av inrikesministeriet fastställt formulär ifylls för varje person som undergår analys.

Före DNA-analysen ger den som skall undergå analysen sitt samtycke skriftligen på en blankett för samtycke enligt ett av inrikesministeriet fastställt formulär. Av blanketten skall framgå vem som ger sitt samtycke, provtagningssättet och de personer

vilkas familjeband är föremål för den utredning som samtycket gäller.

För tagning av prov som behövs för DNA-testet ifylls en remissblankett enligt ett av inrikesministeriet fastställt formulär för varje person som undergår analys. Av blanketten skall framgå vem som begär analysen, vem som ger provet, frågeställningen gällande släktskapen samt namnen på alla de personer som kommer att ge prov för DNA-analysen i fråga.

Av remissblanketten och det utlåtande som ges på basis av DNA-analysen skall framgå vem som tagit provet för testet, var och när provet har tagits samt på vilket sätt provgivarens identitet har fastställts.

Denna förordning träder i kraft den